

TRUCADES A MITJANIT
(Gestionant una emergència)

1

Tinc mal despertar. Dormo tan plàcidament que el trencament del son per culpa del maleït despertador em sobresalta i necessito uns minuts, més dels que voldria, per situar-me en el món dels vius. Imagineu-vos, doncs, quan rebo alguna trucada a hores intempestives, el que els costa a les neurones connectar-se del tot.

Aquell dilluns, mai no podré oblidar el dia, em va sonar el telèfon enmig d'un somni ben avorrit. Tinc el mal costum de posar-lo en mode vibrador, per tant el soroll d'un objecte fent saltets per sobre la tauleta no seria una manera delicada d'interrompre el son. Obro un ull i veig la claror de la pantalla, lluent i verda amb un nom escrit que em crida: SEM. Collons! Alguna cosa ha passat! Intento agafar-lo i desplaçar el dit per sobre la icona verda, m'adono que ho he aconseguit perquè sento una veu que diu '*Jordi? Jordi?*'. Ostres! En Jordi que s'hi posi. Cony! Sóc jo en Jordi! *Sí? Sí?* Pregunto sense gaire convicció mentre intento resoldre l'enigma de si estic despert o somiant. *Jordi està activable?* I jo què sé! Penso. Però em surt un fil de veu que diu *Sí, Sí. Em pots trucar d'aquí a cinc minuts?* Suposo que m'ha dit alguna cosa però no sé què, he penjat i vaig camí de la dutxa. L'aigua em desperta i m'adono que el que passa és real. Són les dues de la matinada i m'estic preparant per a una intervenció psicològica en emergències.

2

La tovallola blava era la preferida d'en Martí. Per això la mare la tenia a punt al costat de la banyera, perquè li agradava tenir-lo content. Ho reconeixia tothora, volia mimar-lo i el mimaria tota la vida, encara que a ell li fes vergonya quan fos adolescent. Fins i tot quan tingués parella, també el tractaria així, tota la vida. Una vegada embolcallat com si fos un caneló blau, en Martí va ser eixugat amb delicadesa i dipositat tot nuet sobre el llit. La mare el va ben empastifar amb crema per tot el cos mentre ell somreia, satisfet i encantat d'aquest ritual que acabaria amb una bona menja de llet materna. Amorrat al pit, se li anaven tancant els ulls. Després del rotet de rigor la mare el besà a la galta i el deixà abrigat al llit.

Eren les nou, hora de sopar pels grans de la casa. Avui el pare havia fet un gaspatxo i una truita de patates especialitat de la casa. Van menjar a la cuina, repassant els detalls del dia i organitzant les tasques pel dimarts. Mentre ella desaparava taula i omplia el

rentaplats, ell va anar veure en Martí, només feia una setmana que dormia al llit petit i volia comprovar com estava. *Tot bé. Dorm com un angelet!*

Davant el televisor la parella aguanta ben poc, pesant figures innecessàriament. És l'hora d'anar a dormir. Ella es posa al llit i li diu al marit que li acosti en Martí, ja li toca menjar. El pare s'apropa al llitet. En Martí està fred, quiet, no respira. És mort.

3

A veure si ho he entès bé. Mort d'un lactant de tres mesos. Matrimoni al domicili acompanyats de l'àvia materna. El nen a l'ambulància esperant l'arribada del metge forense. Aquesta és la informació que m'han donat la meva coordinadora i el cap de guàrdia del SEM. Sóc a l'ambulància acompanyat de dos tècnics que m'expliquen la informació que tenen ells, per contrastar-la. Res de nou. Els veig espantats, jo també ho estic. Espero que no es noti.

Quan arribem al domicili ens estan esperant les assistències mèdiques i els mossos d'esquadra. Parlem amb tots ells per coordinar l'actuació. Només he posat un peu a terra i ja es nota a l'ambient una relaxació, com si l'arribada del psicòleg hagués de solucionar tots els problemes que puguin aparèixer. Per desgràcia, el psicòleg de torn s'ha deixat la vareta màgica sobre el piano de cua, per tant avui tampoc anirà a fer màgia. Com que tampoc no és cap Déu caigut de l'Olimp, la feina es desenvoluparà d'una manera humana i propera. Cada vegada que arribo a un lloc i veig aquell alleujament a la cara dels professionals penso que, el fet que arribi allà una persona formada en psicologia, els fa rebaixar la tensió del moment, els allibera de la responsabilitat emocional de la situació i això també els ajuda a treballar la seva pròpia ansietat.

4

La dutxa em desperta parcialment, encara tinc la sensació de cos estrany, com si una força interior s'estigués barallant amb la còrpora intentant abandonar-me. Lluito com puc per mantenir-me dret i vestir-me aguantant el tremolor d'extremitats. Ara tinc fred i de sobte m'ofego de calor. Necessito activar-me conscientment. La nova trucada del

servei d'emergències ajuda a situar-me, tot i que em genera més angoixa. El temps que passa entre la primera trucada i l'arribada de l'ambulància és el pitjor de tot. M'estic preparant per una actuació en crisi i m'haig d'esperar; això em genera ansietat en no saber amb què em trobaré, quina serà l'actuació que hauré de fer i altres qüestions que no puc controlar des de la distància. Sóc a la cuina, esperant. Vestit de groc, despert, parlant amb el cap de guàrdia. Necessito informació per situar-me i per calmar-me. Ja la tinc. No estic sol. Aquesta feina no és pot fer sol, cal tot l'equip endollat. Com és d'esperar avui estem tots preparats, arriba l'ambulància amb els dos tècnics que m'ajudaran. Semblem els tres mosqueters, tots per un i ...

Em queda poc per arribar al lloc del sinistre, dins l'ambulància vaig analitzant la situació i començo a ordenar prioritats. Algunes vegades tot el que visualitzes abans no succeeix, però dóna seguretat i et prepara per a l'acció. I us juro que avui toca estar preparat!

5

És dimarts al matí i estic esperant la Míriam. D'aquí una hora entro a treballar a l'hospital i ella ha plegat del torn de nit, per tant esmorzarem junts i la farem petar una estona. Encara em ressona l'activació d'ahir, sobretot perquè he dormit poc i l'experiència serà complicada de pair. El binomi infant i mort és difícil d'entendre, de fet ja ho és només la mort. Penso que en la nostra societat, no està normalitzada, tampoc confio en que hi estigui mai. El filòsof Josep Maria Terricabras comenta que la filosofia (hi afegeixo la psicologia) tracten la qüestió de la mort de la porta cap aquí, i que la teologia ho fa de la porta cap allà. Es van crear les religions per donar explicació a uns fets que, racionalment, no podíem solucionar, per tant la mort sempre ens preocuparà perquè les religions necessiten d'una professió de fe difícil de trobar en aquests moments. Em fa la sensació que com més informació tenim, i ara en rebem tothora des de direccions diverses, més complicat és poder escollir la més adequada per nosaltres. Per això l'explicació de la mort, tant el perquè succeeix, com què passa després i, hi afegeixo, quin és el sentit de la vida, són reflexions que podem fer quan tenim un estat de pau interior, de temps favorables per a la introspecció. L'arribada de la Míriam em fa tornar a la realitat física, sembla que he divagat bastant. Em pregunta sobre el servei, ella és companya de l'equip de psicologia d'emergències, i li explico. Reflexionem

novament sobre la mort infantil, sobre la seva particularitat, en tractar-se d'un fet dramàtic que ens fa trontollar totes les lògiques humanes. Parlem des del punt de vista dels professionals, dels que estem treballant i tenim la mirada més allunyada que els familiars. Coincidim en què els professionals ens hauríem de preocupar per elaborar una idea sobre la mort i així tindriem més facilitat per afrontar aquestes situacions. Se suposa que ja n'estem, de preparats, d'aquí la importància del treball personal i, de passada del treball en equip, perquè tots els professionals que hi intervenim, també els que no són del món sanitari, com el cossos policials, bombers, traductors, personal de funerària, tots, estiguem a punt.

6

El pare pensa que no li pot estar passant això, està en un somni, en un malson que acabarà d'aquí a poca estona. Es despertarà suat i amb palpitations. No pot ser que el seu fill s'hagi mort. Feia només una hora que l'havia anat a veure, estava estirat al llit dormint, ben tranquil. Ell només s'ha ajupit i l'ha abrigat amb el llençol, perquè en Martí es mou molt durant la nit. És un nen molt simpàtic, sempre està content, no fa cap lleig a ningú, és perfecte! Era un nen feliç... ho era. Ara ja no hi és. No pot ser. Per què li ha passat? va pensant el pare que, quan ha vist que no respirava i estava fred, ha intentat reanimar-lo, ha fet tot el que sabia fins que han arribat els serveis d'emergències. No n'hi ha hagut prou. No han pogut. Per què li ha passat això? Feia pocs dies que dormia al llit tot sol, potser si l'haguessin posat al llit de matrimoni no li hauria passat res. Estava estirat de costat, potser havien de posar-lo panxa enlaire? O avall? Per què li ha passat això? El pare vol veure en Martí. Està sol dins l'ambulància. Tindrà fred, em diu. Hem d'esperar l'arribada del metge forense. Tindrà fred, em repeteix, està tot sol allà dins i tindrà fred. Un company de l'ambulància va a fer companyia a en Martí mentre el pare espera l'arribada del metge acompanyat d'un amic que ha vingut a fer suport.

Entro al domicili. Li dic a un dels tècnics que s'espera al balcó. No m'agraden els balcons en aquestes circumstàncies. Poden semblar solucions a grans problemes i són tot el contrari. La mare està asseguda al sofà, em mira però no em veu. Li han donat un calmant i està força absent. Tot i això haig d'intentar que connecti amb la pèrdua, que sigui conscient del que està passant. No és adequada l'absència ni tampoc la

hiperactivitat emocional. El terme mig és la meva tasca, i no és fàcil. La mare m'explica el que ha passat i em pregunta: *És mort en Martí?* Li dic que sí. *M'estàs dient que el meu fill ha vingut a aquest món només per tres mesos?* Silenci. *Com pot ser?* Silenci. *Així és mort... Per què?* L'àvia s'acosta per abraçar-la. La mare accepta l'abraçada amb la mirada perduda banyada per unes llàgrimes que semblen eternes. Aquella escena em demostra el que és la compassió, aquella capacitat de patiment amb l'altra persona mentre l'estàs sostenint perquè no s'ensorri, perquè quan hagi expressat les seves pors i angoixes pugui tornar a desenvolupar una vida "normal". L'àvia pateix amb la mare per la mort del fill, una situació gens habitual i que posa a prova la resistència emocional i la resiliència de les persones. Estem programats per adaptar-nos a qualsevol situació. Fins i tot a proves tan dures com la mort d'un fill en edat lactant, fins i tot a això. Només ens fa falta activar tots els mecanismes que formen part de la condició humana, tot i que és difícil en moments d'angoixa elevada. No ens creiem capaços de fer-ho, de fet ni ens ho plantegem. Per això la intervenció de l'equip de psicologia en emergències és important en aquests moments, perquè comencem una tasca que acabarà la pròpia persona, acompanyada durant el trajecte per altres professionals i els seus éssers estimats. Ajudem a activar, anem tocant els interruptors invisibles de l'autoprotecció i de l'adaptació. Ho fem amb delicadesa, amb honestedat, amb humanitat. Ho fem el millor possible, o això vull pensar.

7

Silenci absolut. Cinc de la matinada i dins l'ambulància només hi ha silenci. La calma exterior ajuda a anar analitzant la jornada. El metge forense ha arribat en el moment oportú, els pares necessitaven una explicació, alguna escletxa de llum que els allunyés de la culpa. *Per què li ha passat això a en Martí?* Necessitaven una raó. Com a mínim han sabut que no era per cap mala acció d'ells però, tot i que ho han sentit varies vegades, dubto que la culpa hagi desaparegut. Sempre torna.

Trenco el silenci i parlo amb els companys tècnics. És el moment de posar les coses sobre la taula i desfogar-nos una mica entre tots. Compartir l'experiència ajuda a regular el cos i la ment. Entre tots, també, anem repassant aquelles coses que ens ajudaran a gestionar les emocions viscudes. *Demà penso anar al gimnàs a donar-ho tot!* diu el més jove. *Doncs jo me'n vaig a pescar amb la barca, fa dies que ho tenia programat i penso*

que m'anirà bé, explica el seu company. En el fons ja sabem què necessitem, el que passa és que de vegades ens costa fer-ho. Jo intentaré dormir una mica. D'aquí a tres hores entro a la feina. Em considero una persona amb sort. La meva parella em donarà suport i em cuidarà, i les companyes del servei de psicologia del SEM estaran pendents de mi. De fet rebo un missatge d'una d'elles, la Míriam, sap que d'aquí unes hores entro a la feina i diu si vull fer un cafè abans amb ella abans de començar. Li dic que sí. Va bé parlar-ne i per això són els companys. La dutxa que abans m'ha despertat ara em relaxa. Acabo amb aigua freda, em fa sentir viu. Estic viu, ho haig d'aprofitar.